

PŘÍPADOVÁ STUDIE

Ekologického právního servisu

LG. PHILIPS DISPLAYS CZECH REPUBLIC, s.r.o.

Rychle a nelegálně

Ekologický právní servis
Bratislavská 31
602 00 Brno

tel.: +420 545 575 229
fax: +420 545 240 012
e-mail: brno@eps.cz
URL: <http://www.eps.cz>

červen 2004

A. ÚVOD DO PROBLÉMU

Největší zahraniční investicí na "zelené louce" v České republice na přelomu tisíciletí byla výstavba hranické továrny na barevné televizní obrazovky dnes již zfúzovaných nadnárodních společností "korejského" LG Electronics a "holandského" Philipsu ve společnost LG. Philips Displays, v našich českých poměrech **LG. Philips Displays Czech Republic, s.r.o.**

Případ se proslavil díky **Markétě Regecové**, která odmítla přistoupit na městem Hranice navrhovanou cenu 105 Kč/m² (šlo tehdy o cenu běžnou, nicméně pozemky se v budoucí zóně prodávaly také za 300 Kč/m²) a požadovala za své pozemky, na nichž byla naprojektována průmyslová zóna pro Philips, o necelých 50 Kč/m² více. Místní **starosta Rudolf Novák** ji proto začal v médiích urážet, čímž rozpoutal mediální přestřelku a velkou licitaci o cenu pozemku. Do kauzy se zapojili také nejvyšší státní představitelé včetně tehdejšího **premiéra Miloše Zemana** (s jeho známým bonmotem: *"Přeji si více Philipsů a méně Regecových..."*) Paní Regecovou za velice podivných okolností k prodeji přesvědčoval **náměstek policejního prezidenta Václav Jakubík**, o celou záležitost se měla zajímat také BIS, politici poprvé veřejně začali debatovat o možnosti vyvlastňování pro účely průmyslových zón. A město Hranice nakonec muselo paní Regecové, na jejíž pozemcích Philips nelegálně stavěl, namísto několika málo desítek tisíc Kč navíc, zaplatit celých 5,2 mil. Kč.

Továrna, mohutně podpořená **investičními pobídkami** udělenými na základě **Usnesení vlády ze dne 29. 3. 2000 č. 321** ve výši přesahující **1,6 miliardy korun**, tak v současnosti vyrábí obrazovky "jako na běžícím páse", (v březnu 2003 slavnostně vyrobila již dokonce miliontou), a přitom celý závod nebyl po více než dva roky zkolaudován, od září 2001 až do března 2004 byl ve zkušebním provozu.

Kauza Regecová však skoro dokonale zakryla několik **dřívějších pochybení a problémů**, které se týkaly jak vzniku průmyslové zóny tak i samotného závodu společnosti LG. Philips např.:

- **Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ) zjistil porušení zákonů o investičních pobídkách a o zadávání veřejných zakázek;**
- Z důvodu nekvalitní a rychlé přípravě projektu výstavby průmyslové zóny ze strany **Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO)**, České agentury pro zahraniční investice **CzechInvest** a města Hranic došlo ke **zbytečnému proinvestování** několika milionů Kč;
- Společnosti byla v nedávné době udělena již několikátá **pokuta** za porušení zákona v oblasti **vypouštění odpadních vod**
- společnost má potíže s **úniky nebezpečných látek** do řeky Bečvy a potoka Velička

B. NAŠE ZJIŠTĚNÍ A KONKRÉTNÍ POSTUP V KAUIZE

V jednom z programů Ekologického právního servisu (EPS) s názvem **GARDE (Global Alliance for Responsibility, Democracy and Equity)** se zaměřujeme na oblast odpovědnosti nadnárodních společností. Jednak monitorujeme aktivity velkých společností, investiční pobídky, přípravy průmyslových zón a dále se věnujeme

konkrétním kauzám jako je např. slévárna hliníku **NEMAK** v Havrani u Mostu, „Bio“ jogurt od **Danone**, průmyslová zóna **Nošovice**, automobilka **TPCA** v Kolíně, snažíme se zabránit snaze zrušit územní ekologické limity těžby hnědého uhlí, která by ohrozila existenci obce **Horní Jiřetín** apod. V těchto případech vedeme právní spory, účastníme se správních a soudních řízení a vyvíjíme další aktivity. Tak se dostalo i na **analýzu investice LG. Philips Displays** v Hranicích. V rámci aktivit programu GARDE jsme vlastními silami vytvořili web (<http://www.sedlakjan.cz>), který kromě detailních informací o „Příběhu sedláka Rajtera“ a kauze NEMAK, obsahuje také údaje o tématu **odpovědnosti nadnárodních společností a investičních pobídek**, popis našich případů, vybrané články a odkazy na publikace a weby zabývající se uvedeným tématem.

I. Účast EPS ve správních řízeních - prevence korupce a klientelismu

Již v roce 2003 jsme se proto zúčastnili zásadních správních řízení:

- **řízení o vydání integrovaného povolení (IPPC)**, v rámci kterého jsme mimo jiné na ústním jednání vyjednávali s Philipsem o závazných podmínkách jeho provozu
- **veřejné projednávání bezpečnostního programu prevence** (program prevence) **závažné havárie** Philipsu, ve kterém jsme uplatňovali připomínky na daném úseku

V rámci analýzy podkladů pro povolení IPPC a program prevence jsme **zjistili**, že se zahájením zkušebního provozu (10. 9. 2001) byl spojen **zcela zásadní problém týkající se prevence závažných havárií** podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií (zákon PZH) :

- **užívání objektu** (čímž se rozumí jakýkoliv, nejen trvalý, ale i zkušební provoz), v němž jsou umístěny ve velkém množství nebezpečné chemické látky (v případě Philipsu jde např. o kyseliny fluorovodíkovou a dusičnou, toluen či aceton), **nesmí být zahájeno, dokud** rozhodnutí o **schválení programu prevence** krajským úřadem (v tomto případě Krajským úřadem Olomouckého kraje) **nenabude právní moci**. Program je pro zahájení provozu továrny nezbytný z toho důvodu, že v něm musí být **důkladně posouzena rizika vzniku závažné havárie a jejích možných následků na okolí**. Krajský úřad však v době, kdy jsme se kauzou Philips začali zabývat, program prevence Philipsu neodsouhlasil (a ani nemohl, neboť teprve probíhal proces jeho schvalování).
- Philipsu dále chybělo **zákonné pojištění za škody vzniklé v důsledku závažné havárie**, které byl podle zákona PZH povinen sjednat **před uvedením svého závodu do zkušebního provozu**.

II. Prvotní právní kroky a medializace

V první fázi vedení kauzy Philips jsme proto učinili následující **právní kroky**:

II.1. Dne **16. 9. 2003** jsme se obrátili na **Krajský úřad Olomouckého kraje**, odbor životního prostředí jako kompetentní orgán na úseku prevence závažné havárie, s podněty:

- k zahájení řízení o **zákazu činnosti Philipsu** (§ 25 odst. 4 zákona PZH)
- k uložení **sankce za chybějící pojištění** (§ 24 odst. 1 písm. b)).

Cílem těchto podnětů bylo především poukázat na skutečnost, že:

- **Philips**, přestože je mohutně podporovaný vládními investičními pobídkami, **více než dva roky vyrábí** televizní obrazovky v **České republice nelegálně**
- **úředníci** tomu buď **nečinně přihlížejí**, nebo **uvedený stav přímo podporují**
- dalším cílem bylo **donutit nadnárodní koncern, aby začal respektovat český právní řád**.

Krajský úřad dne **14. 10. 2003** vyřídil naše podněty (vyřizoval vedoucí odboru životního prostředí **Josef Veselský**, který je jednou ze stěžejních postav kauzy - viz níže). Obsah přípisu potvrdil, že v minulosti nebylo na úseku prevence postupováno správně a že okresní úřad (což byl do 31. 12. 2002 kompetentní úřad, jehož byl Josef Veselský v dané době zaměstnancem) postupoval v rozporu se zákonem PZH.

II.2. Dne **17. 10. 2003** jsme **projevili nesouhlas** s takovým vyřízením našeho podnětu a poukázali jsme především na to, že v případě **LG. Philips** došlo nejen k porušení zákona PZH, ale především, **že zde po několik let trvá protiprávní stav**.

Náš podnět byl **finálně vyřešen** dne **5. 11. 2003**, kdy krajský úřad (signoval opět vedoucí odboru Josef Veselský) **neshledal jakýkoliv důvod k uložení pokuty** LG. Philips, **ani k zákazu činnosti** této společnosti pro porušování ustanovení zákona PZH.

II.3. Uvedené zjištění jsme samozřejmě **medializovali vydáním tiskové zprávy a další komunikací s žurnalisty**.

Zájem médií o naše zjištění byl vzhledem k jejich závažnosti a objektu našeho zájmu dosti značný. Zprávy a články o nelegálním provozu LG. Philips zveřejňovaly kromě regionálních také **přední celostátní české deníky** jako např. **Hospodářské noviny** (které se mu věnovaly opakovaně a nejpozorněji), MF Dnes, Lidové noviny, Právo, o kauze referovala ve svých pořadech také **Česká televize a TV Prima**.

III. Klientelismus a korupce

Odpovědnost konkrétních osob v kauze a náš další právní postup

V další fázi vedení kauzy jsme se po zveřejnění závažných porušení zákona ze strany LG. Philips více zaměřili na aspekty související s **angažmá konkrétních osob** (především úředníků) v celé kauze ve vztahu k **jejich odpovědnosti** za popsany protiprávní stav. (dále viz kapitola V.)

III.1. Postup podle zákona o svobodném přístupu k informacím

Dne **21. 11. 2003** jsme **požádal krajský úřad** o poskytnutí a doložení detailních **informací** týkající se postupu a **odpovědnosti** jednotlivých státních orgánů a jejich úředníků **na úseku prevence závažných havárií** ve vztahu k továrně společnosti LG. Philips.

Dne **10. 12. 2003** nám bylo doručeno rozhodnutí, v němž **Josef Veselský** jménem krajského úřadu na většinu otázek plně **odpověděl**. Některé z jeho odpovědí však bylo třeba považovat za **věcně nesprávné** a vzhledem k dalším okolnostem

a souvislostem také za **záměrně chybně zodpovězené** s cílem zastřít jistý díl odpovědnosti za způsobení **trvajících protiprávního stavu** (viz níže).

Dne **18. 12. 2003** jsme se proti rozhodnutí o částečném neposkytnutí informace **odvolali**.

III.2. Historie kauzy Philips z pohledu zásadních rozhodnutí úřadů

Rychlost, s níž byla všechna potřebná povolení pro Philips vyřízena, byla zcela a naprosto výjimečná:

- řízení EIA bylo zahájeno koncem **dubna 2000**, ukončeno dne 16. 6. 2000
- územní řízení bylo zahájeno v květnu 2000, ukončeno dne 23. 6. 2000
- stavební řízení bylo zahájeno v červnu 2000, ukončeno dne 16. 8. 2000
- v **září 2001** Philips slavnostně začal vyrábět

Nelze počítat s tím, že v obdobně krátké době by bylo možno vyřídit taková povolení např. pro malý rodinný domek; řízení u obdobně velkých a závažných provozů běžně probíhají déle než jeden rok, nejsou výjimkou případy, kdy několik let. Vzhledem k tomu, že Philips spadal do kategorie objektů podléhající zákonu o prevenci závažných havárií, byl povinen plnit jeho požadavky, tedy již **ve fázi územní řízení zahájit řízení o schválení programu prevence. Nutnost splnil povinnosti podle zákona PZH** by však pro Philips a další zainteresované subjekty (město Hranice apod.) **znamenal možnost značného, až několikaletého zdržení.**

Již z uvedeného nastínění je patrné, že existoval **enormní politický zájem** na tom, aby **Philips**, který si vybral **ČR za místo své investice** a byl proto na základě usnesení vlády podpořen miliardovými investičními pobídkami, mohl **co nejrychleji začít v ČR investovat a následně i vyrábět**. Uvedený tlak pak v souvislosti s ostatními okolnostmi vedl k nezákonnému vydání územního, stavebního a dalších rozhodnutí za nesplnění a porušení základních povinností na úseku prevence závažné havárie a stavebního práva.

Naše snažení v uvedené oblasti však směřovalo k oblasti odpovědnosti jednotlivých úředníků, kteří Philips povolili, a to zcela záměrně, byť jsme si byli vědomi toho, že jsou "jen figurkami ve velké hře" politických tlaků a dalších zájmů kolem LG. Philips.

III.3. Trestní oznámení na úředníky, kteří povolili Philips

Dne **9. 1. 2004** jsme podali na **okresní státní zastupitelství v Přerově** oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin podle § 158 nebo § 159 trestního zákona (pro zneužití pravomoci veřejného činitele, resp. maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti). Uvedené **trestní oznámení** jsme podali na úředníky podílejících se na všech povoleních pro Philips, především na úseku prevence závažných havárií a stavebního práva:

- **Ing. Ivo Hubíka**, vedoucího referátu životního prostředí bývalého **Okresního úřadu Přerov** v letech 2000 až 2002; tehdy jemu podřízené pracovníky **Mgr. Cenka a Ing. Miroslavu Švadlenkovou**;

- **Ing. Josefa Veselského**, tehdy pracovníka uvedeného referátu ŽP a v současné době vedoucího odboru životního prostředí a zemědělství **Krajského úřadu Olomouckého kraje**;
- **Ing. arch. Ladislava Patočku**, vedoucího stavebního úřadu Hranice a **Jiřího Koukala**, pracovníka tohoto stavebního úřadu, kteří vydali územní rozhodnutí, stavební povolení, rozhodnutí o prozatímním užívání stavby i jeho prodloužení

Byli jsme si vědomi toho, že jde o z právního hlediska dosti obtížně vysvětlitelnou věc, nicméně na základě podrobné analýzy případu a vzhledem k závažnosti jednotlivých nelegálností jsme dospěli k závěru, že jednotliví **úředníci hrubým způsobem porušili své zákonné povinnosti**, čímž **umožnili Philipsu, aby začal vyrábět a tedy si opatřil vysoké (neoprávněné) zisky**, které by však nebyl schopen získat, pokud by potřebná povolení neobdržel „včas“.

Program prevence měl přitom podle zákona Philips předložit již současně s podáním návrhu na vydání územního rozhodnutí, tedy v květnu 2000. Philips a státní orgány měly dostatek času (od května 2000 do září 2001) na to, aby program vyhotovili, resp. řádně schválili. Nestalo se tak. Philips předložil krajskému úřadu program ke schválení až poté, co zkušební provoz zahájil. Navíc program zpracoval tak nekvalitně, že musel na výzvu úřadu opakovaně provádět jeho opravy a doplnění. Je nepochybné, že Philips získal značný prospěch, neboť pokud by plnil povinnosti plynoucí ze zákona PZH a **pokud by jejich plnění bylo** na něm ze strany pracovníků stavebního a okresního úřadu v souladu s právními předpisy **vyžadováno, vůbec by nemohl v září 2001 zahájit výrobu.**

Jmenovaní pracovníci si museli být naprosto zřetelně vědomi, o jak významné stavbě a za jakých okolností rozhodují. Nešlo o záležitost nikterak běžnou, naopak o tehdy největší zahraniční investici v ČR. Na její realizaci **byla zainteresována** (a často hmotně) **celá řada nejruznějších subjektů**, vládou ČR (poskytla miliardové pobídky) počínaje, přes územní samosprávy (především pro příslib tisíců nových pracovních míst), až samozřejmě po samotný LG. Philips. **Odpovědnost za povolovací procesy však nesly konkrétní úřady, resp. konkrétní pracovníci těchto úřadů. Této (i trestní) odpovědnosti se nemohli žádným způsobem vyhnout.**

Podle našeho přesvědčení uvedeného v trestním oznámení tedy:

Pracovníci okresního úřadu:

- v územním (a dalších) řízení **opomenuli splnit své povinnosti** dotčeného orgánu státní správy (DOSS) na úseku prevence havárií (§ 36 odst. 3 a § 126 odst. 1 stavebního zákona)
- opomenuli uložit LG. Philips **opatření k nápravě** (§ 20 odst. 1 písm. n) zákona PZH)
- opomenuli zahájit řízení o uložení pokuty (§ 24 odst. 1 písm. c) a d) zákona PZH)

Pracovníci stavebního úřadu:

- opomenuli vyzvat okresní úřad jako DOSS na úseku prevence (§ 36 odst. 1 stavebního zákona)
- opomenuli vyzvat LG. Philips k doplnění podkladů (§ 35 odst. 3 stavebního zákona)
- územní (a další) řízení **opomenuli přerušit** (§ 35 odst. 3 stavebního zákona)
- vydali územní **rozhodnutí**, stavební povolení, dodatečné povolení stavby, souhlas

ke zkušebnímu provozu, povolení k 1. a 2. změně stavby před dokončením, povolení k prozatímnímu užívání a jeho prodloužení **v rozporu se stavebním zákonem** (§ 36 odst. 1, § 37 odst. 3, § 61 odst. 1, § 62 odst. 3, § 66, § 84 stavebního zákona)

Josef Veselský - ten jako úředník okresního úřadu vyřizoval stanovisko EIA pro Philips. Jako vedoucí odboru životního prostředí krajského úřadu v Olomouci odpovídal na naše podněty vůči Philipsu. Jeho odpovědi však vždy nebyly pravdivé a ve své podstatě směřovaly k tomu, aby skryly díl odpovědnosti za způsobení trvajících protiprávních stavů. Předně pak neprovedl žádná nápravná opatření ani nezahájil žádné sankční řízení proti Philipsu.

V trestním oznámení jsme dovodili, že označení **pracovníci své zákonné povinnosti:**

- **nesplnili, a to úmyslně** (buď v úmyslu přímém či nepřímém),
- **a to v pohnutce umožnit LG. Philips co nejrychleji projít povolovacími procesy,**
- **pracovníci prokazatelně věděli, či z titulu své funkce museli vědět, o povinnostech LG. Philips na úseku prevence,**
- **pracovníci obou úřadů jednali v dané oblasti v dohodě,** neboť vzhledem k tomu, že i když všichni věděli o povinnostech LG. Philips podle zákona PZH, žádný z nich své povinnosti na tomto úseku nesplnil, popřípadě je aktivně porušil
- uvedeným **opatřili LG. Philips neoprávněný zisk ve značném rozsahu**

Z výše uvedeného výčtu lze dovodit, že kauza LG. Philips mohla být významně zatížena politickými tlaky, klientilismem či korupčními praktikami.

III.4. Doplnění trestního oznámení - nezákonné prodloužení prozatímního užívání Philipsu

Prozatímní užívání Philipsu ke zkušebnímu provozu byl na základě rozhodnutí stavebního úřadu v Hranicích povolen do **31. 12. 2003**. Vzhledem k faktu, že si Philips nebyl schopen obstarat schválení bezpečnostního programu řádně a včas, bylo zjevné, že **do konce roku 2003 nebude schopen dosáhnout kolaudace** své továrny, neboť program prevence musí být schválen předtím.

Stavební úřad v Hranicích proto **17. 12. 2003** rozhodl o **prodloužení** prozatímního užívání stavby **do 31. 3. 2004**. Takové prodloužení bylo nutno považovat za **zcela nezákonné**, neboť odporovalo důvodům, pro které je lze podle stavebního zákona povolit. V uvedeném rozhodnutí, které nám bylo na základě žádosti o informace zasláno, nebyla uvedena žádná skutečnost týkající se užívání stavby bez kolaudačního rozhodnutí, z níž by plynula nutnost dále posuzovat způsobilost stavby k užívání či nutnost dále hodnotit průběh zkušebnímu provozu LG. Philips. **Jediným důvodem pro prodloužení byl fakt, že si Philips do 31. 12. 2003 nezajistil schválení bezpečnostního programu. Pracovníci stavebního úřadu tak obejitím ustanovení stavebního zákona umožnili LG. Philips závod dále provozovat.** Z uvedeného důvodu jsme proto doplnili naše trestní oznámení o uvedený důvod.

III.5. Uvedené právní kroky na poli trestního práva jsme **medializovali vydáním tiskové zprávy**. Celá kauza byla ze strany médií již od našeho upozornění na nezákonné provozování továrny pozorně sledována, a tak i zmíněný krok podání trestního oznámení na úředníky pro zneužití pravomoci veřejného činitele měl patřičný

ohlas.

III.5. Nezákonná rozhodnutí umožňující LG. Philips dále vyrábět: integrované povolení, schválení bezpečnostního programu, kolaudace

1. Philips v srpnu 2003 získal od krajského úřadu **integrované povolení**, které jsme napadli **odvoláním**. **Ministerstvo životního prostředí (MŽP) v Praze** na jeho základě IPPC **povolení změnilo**. Uvedené povolení, potřebné pro kolaudaci závodu, jsme však pro zásadní pochybení napadli v březnu 2004 **správní žalobou k Městskému soudu v Praze**.

V uvedeném případě jsme zjistili další závažnou skutečnost. O odvolání proti rozhodnutí krajského úřadu v Olomouci totiž za normálních okolností územní odbor **MŽP v Olomouci**. Z našich interních informací víme, že tento územní odbor MŽP měl v úmyslu **pro nezákonnost integrované povolení pro jeho nezákonnost zrušit**. Tím by ovšem byl **ohrožen termín kolaudace LG. Philips**, neboť integrované povolení je potřebným podkladem pro kolaudaci. V případě zrušení rozhodnutí by se celé řízení muselo zopakovat, což by mohlo trvat více než půl roku. Je dosti pravděpodobné, že stavební úřad by podruhé již zkušební provoz neprodloužil, a tak by **Philips musel zastavit výrobu**.

Z uvedeného důvodu sáhlo MŽP zřejmě **na základě politických tlaků** k značně **nestandardnímu postupu**: nerozhodoval „neposlušný“ územní odbor MŽP v Olomouci, ale rozhodnutí o odvolání si vyhradila **centrála MŽP v Praze**. **Ta integrované povolení** (s malými změnami) **povolila**, čímž umožnila Philipsu získat kolaudaci. Pochybné integrované povolení ve spojení s podáním žaloby EPS jsme **medializovali**.

2. V **březnu 2004** byl **schválen bezpečnostní program prevence** závažné havárie pro Philips. Program prevence **Ing. Veselský**, jako vedoucí odboru životního prostředí krajského úřadu, **schválil**, ale v něm uložil velkou řadu podmínek, které musí Philips do určitého data splnit. Uvedený postup je však v rozporu se zákonem, neboť krajský úřad podle zákona PZH může buď **program prevence jako celek schválit**, nebo **vyzve k odstranění nedostatků** programu, čímž se program prevence znovu dostane do fáze **veřejného projednávání**. Tuto fázi byl nucen Philips kvůli zásadním chybám svého programu prevence **postoupit celkem 4-krát**. Celkem mu trvalo **více než dva a půl roku**, než byl jeho program prevence schválen, proto si „nemohl dovolit“ další přibližně **půlroční zdržení**. Krajský úřad tedy **nezákonně schválil** program prevence, aby **umožnil Philipsu získat kolaudaci a tím zajistil možnost vyrábět**.

V uvedeném případě došlo k obdobnému **politickému tlaku na schválení programu prevence** jako v případě integrovaného povolení. Kvůli chybějícímu programu stavební úřad již jednou prodlužoval zkušební provoz LG. Philips. Uvedený postup jsme napadli trestním oznámením a medializovali ho. Stavební úřad by si v případě **neschválení programu** zřejmě nemohl dovolit **další prodlužování nezákonného zkušební provozu**, čímž by mohlo dojít k tomu, že by **Philips musel zastavit výrobu**.

3. Jak integrované povolení tak program prevence byly potřebnými podklady pro **kolaudační rozhodnutí**, které bylo pro Philips vydáno hranickým stavebním

úřadem dne **23. 3. 2004**. Může se zdát, že kauza LG. Philips po kolaudaci továrny umlká, nicméně **soudní napadení IPPC povolení**, stejně jako **nezákonné schválení programu prevence**, značně **zpochybňují samotnou kolaudaci** - povolení trvalého provozu závodu. Zpochybnění kolaudace jsme počátkem **června 2004 medializovali**. Média opět projevila značný zájem.

IV. Průběžné výsledky naší práce a další zjištění v kauze

IV.1. Na základě **angažmá EPS** v kauze LG. Philips došlo k následujícím **posunům**:

- Philips na svém webu **začal zveřejňovat** informace o **monitoringu životního prostředí**
- Philips na svém webu **zveřejnil** prohlášení o **politice prevence závažné havárie** a celkové **politice společnosti** ve vztahu k ochraně životního prostředí a bezpečnosti osob
- poslanec parlamentu **Říman interpeloval ministra životního prostředí Ambrozka**
- do Philipsu byla na celý týden poslána **kontrola České inspekce životního prostředí (ČIŽP)**
- po kontrole ČIŽP byla zahájena vůči Philipsu **řízení o udělení sankce** za porušování povinností na úseku ochrany **vod, ovzduší a odpadů**
- trestní oznámení začalo být **prošetřováno službou kriminální Policie ČR**
- celý případ byl značně **medializován**

IV.2 - Průběžné kvantitativní výstupy z kauzy LG. Philips

Program GARDE Ekologického právního servisu se kauzou LG. Philips Displays od září roku 2003 zabývá soustavně a systematicky. Průběžné kvantitativní výsledky jeho aktivit v souvislosti s Projektem jsou následující:

ad A) Právní kroky:

2. *Podávání písemných vyjádření, právních podání a opravných prostředků*
3. *Zastupování na ústních jednáních*
4. *Stížnosti, návrhy na přezkoumání správních rozhodnutí soudem*

*** 28 právních podání:**

- bezpečnostní program prevence:

- 2 podněty (krajský úřad)
- 2 vyjádření (krajský úřad a stavební úřad)
- 2 žádosti o informace (krajský úřad a stavební úřad)

- informační věci týkajících se bezpečnostního programu, prodloužení zkušebního provozu, kolaudace, kontroly:

- 5 žádostí o informace (stavební úřad, krajský úřad, Česká inspekce životního prostředí)
- 1 odvolání (Ministerstvo životního prostředí)
- 2 stížnosti a přípisy (Městský úřad Hranice, stavební úřad)

- řízení o integrované prevenci:

- 1 přihláška do řízení + 1 doplnění přihlášky (krajský úřad)

- **5** vyjádření v řízení + **1** účast na ústním jednání (krajský úřad)
- **2** žádost o informace (krajský úřad)
- **1** odvolání (MŽP)
- **1** žaloba (Městský soud v Praze)

- zneužití pravomoci veřejného činitele:

- **1** trestní oznámení + **1** doplnění (státní zastupitelství)
- **1** žádost o informace (Policie ČR)

ad B) Neprávní kroky:

- *Spolupráce s médii*

*** Mediální výstupy:**

- používáme služby společnosti Newton IT, která pro nás přesně monitoruje mediální výstupy. Díky jejich službě máme k dispozici **více než 90 článků**, které se v souvislosti s aktivitami EPS vůči LG. Philips v tisku a TV objevily. Uvedené články ve svém souhrnu obsahují text na více než **100 normostran**.

C. Politické tlaky, systémová podjatost, nezákonnosti při zadávání veřejných zakázek, ekonomické vazby mezi investorem a obcí, korupce a klientelismus

C.1. Město Hranice bylo stavebníkem průmyslové zóny a přitom povolení pro tuto zónu a především pro Philips vydávali úředníci hranického stavebního úřadu. Jde o zcela **klasický případ systémové podjatosti**, kdy o žádosti města rozhodují jeho zaměstnanci. I ve zcela nesrovnatelně menších případech již bylo ze strany soudů konstatováno, že úředníci z důvodu přímé závislosti na svém zaměstnavateli, městě, nemohou být v žádném případě považováni za nestranné. Tím méně v případě, kdy jde o zcela jednoznačný politický, ekonomický a sociální zájem města na výsledku řízení: postavení zóny a Philipsu.

C.2. Město Hranice začalo stavět průmyslovou zónu pro jediného investora. V rámci její přípravy **porušovalo zákon o zadávání veřejných zakázek** (viz *Věstník NKÚ 2002 - Částka 2, str. 78-93, 01/26 - Dotace ze státního rozpočtu poskytované na zainvestování průmyslových zón*).

O vazbách jednotlivých členů městského zastupitelstva Hranic ve volebním období 1998-2002 na rozpočet města svědčí **detailně rozpracovaná a obsáhlá databáze**, kterou již v letech 2001 až 2002 zpracoval náš kolega Jiří Nebeský. Uvedenou databázi nám přenechal k dispozici. Z databáze - která vznikla využitím otevřených informačních zdrojů ale především mnohonásobným postupem podle zákona o svobodném přístupu informací (č. 106/1999), včetně tří soudních sporů, která všechny byly rozhodnuty soudem ve prospěch pana Nebeského - lze přesně vyčíst spojitosti mezi jednotlivými zastupiteli ve vztahu k zakázkám proudícím k nim z města (<http://hranice.tripod.com/zastupitele/index.html>).

C.3. Oblast **ekonomických vazeb mezi investorem (LG. Philips) a obcí** (městem Hranice) je v daném případě spornou, nicméně ji lze dovést již na základě předchozích bodů. Poté, co se městu dle dohod, které s Philipsem uzavřelo,

nepovedlo včas zajistit převod všech pozemků (šlo o pozemek paní Regecové), bylo povinnu investorovi platit penále za každý den prodlení ve výši 10 000 eur. V době před konečným dořešením kauzy paní Regecové se částka, kterou město mělo takto zaplatit, pohybovala v řádech stamilionů korun, starosta Novák tehdy hovořil až o částce 80 milionů USD. Uvedené by zjevně bylo nad síly městského rozpočtu. Město však „na oplátku“ prostřednictvím svých úředníků bez problémů a velice rychle zajistilo potřebná povolení, čímž umožnilo Philipsu začít záhy a nevídaně rychle vyrábět.

Jak bylo uvedeno výše, pokud by státní orgány řádně dohlédly na to, aby Philips plnil požadavky zákona PZH a plnění těchto povinností vyžadovaly, Philips by začal vyrábět jistě s více než ročním zpožděním. Takové zpoždění by pro něj znamenalo nepředstavitelné finanční ztráty v řádech desítek milionů USD. Licitace kolem ceny pozemku paní Regecové vyhnala jeho cenu až k 30 milionům Kč. Město však zaplatilo „pouze“ 5,2 milionu. Je tedy více než pravděpodobné, že zbytek požadované ceny v řádech milionů Kč, jistě velice ochotně zaplatil samotný Philips. O uvedeném pak svědčí skutečnost, kterou jsme zjistili na základě osobního rozhovoru s paní Regecovou, že ta uzavřela blíže neurčenou smlouvu s Philipsem, na jejímž základě je vázána mlčenlivostí.

C.4. Politické tlaky se v kauze Philips projevovaly snad nejvíce. O zvláště silném zájmu vlády umístit obrovskou investici LG. Philips do ČR svědčí již samotné investiční pobídky ve výši 1,6 mld. Kč udělené pro Philips na základě usnesení vlády. S celým projektem, který měl dát práci 3200 lidem přímo (a cca obdobnému počtu lidí nepřímo) se také velice spěchalo. Faktem však je, že k dnešnímu dni Philips zaměstnává cca 1280 zaměstnanců. Žádný boom zaměstnanosti se tedy nekonal. Dá se dovodit, že podobně jako v jiných případech zájmu vlády na jistém výsledku, bylo v podstatě „předem o všem rozhodnuto“ a konkrétní úřady pak hrály spíše roli statistů, i když teprve na základě jejich rozhodnutí mohla být celá továrna postavena a zahájena výroba v ní. Podklady pro realizaci továrny Philipsu přitom nebyly dostatečně kvalitně připravené (o čemž svědčí řada dokumentů a v posledku např. přiznání samotného Philipsu v řízení IPPC). Přes zcela zásadní nezákonnost, kterou bylo neoprávněné využití pozemku paní Regecové, byla vydána (zdánlivě) všechna povolení k tomu, aby Philips mohl začít vyrábět a tímto i vydělávat. Byť byly již v počátku kauzy, v procesu EIA z řad veřejnosti vznášeny podstatné připomínky ke stavbě, tyto nebyly v zásadě nijak respektovány. Jak jsme uvedli výše, byly to především politické tlaky, které vedly ruce konkrétních úředníků (okresního, krajského a stavebního úřadů) k tomu, že vydali mnoho pochybných či přímo nezákonných rozhodnutí pro Philips, čímž tomuto soukromému subjektu umožnili získat neoprávněný prospěch, který se pohybuje v řádech stovek milionů korun.

C.5. Korupce či klientelismus nebyl v případě LG. Philips doposavad přímo prokázán, byť s ohledem na všechny okolnosti případu v jejich souhrnu je možno dovodit, že i tyto aspekty hrály svou roli. Především v průběhu vyšetřování skutečností uvedených v našem trestním oznámení by některé z uvedených společensky škodlivých jevů mohly být odhaleny přímo, či by mohlo být na ně nepřímo poukázáno.

C.6 SHRNUÍ

Účast EPS ve správních řízeních, uplatňování práva na svobodný přístup k informacím, uskutečněné právní kroky, stejně jako medializace kauzy byla velmi důležitá, neboť již „dávno spící“ případ „Philips versus Regecová“ byl znovu otevřen, tentokrát však ze zcela jiného pohledu na věc, tedy z pohledu, který upozorňoval na výše uvedené aspekty.

Politická odpovědnost bývalé vlády premiéra Miloše Zemana stejně jako tehdejšího vedení města Hranic je v kauze Philips zcela neoddiskutovatelná. Z právního hlediska je však stěžejí postižitelná. **Odpovědnost konkrétních úředníků**, kteří Philips povolovali, je však vysoce konkrétní a právně uchopitelná.

Z uvedeného důvodu se na tento druh odpovědnosti EPS zaměřilo s cílem dosáhnout také jistého **precedentu**, který by do budoucna mohl **příspěť ke kultivaci veřejné správy**. V případě, že by konkrétní úředníci byli na základě aktivit EPS v kauze Philips postiženi (ať již soudem odsouzeni za trestný čin, postiženi za přešůpek, či disciplinárně nebo např. propuštěni ze zaměstnání), dá se dovodit, že v obdobných případech by si všichni aktéři povolovacích procesů věnovali správnímu řízení mnohem větší pozornost. Domníváme se, že také díky **medializaci** výstupů z obdobných případů by si úředníci začali být více vědomi své **odpovědnosti a postižitelnosti za své rozhodování**. Věříme, že by se pak v takové míře či s takovou ochotou nepodvolovali politickým tlakům a různým ekonomickým zájmům, či by tolik nepodléhali korupčnímu chování investorů či ostatních na výsledku rozhodnutí zainteresovaných subjektů. Na druhé straně by si také politici mohli uvědomit, že by do budoucna nemohli počítat s tak vysokou mírou loajality „svých“ úředníků, na nichž leží faktická odpovědnost za rozhodování.

Lze stručně shrnout, že díky **účasti veřejnosti v povolovacích procesech** jsou úředníci i další účastníci řízení vystaveni **veřejné kontrole**. Díky uplatňování **práva na svobodný přístup k informacím** veřejnost může získat přístup k podstatným materiálům, jejichž znalost přinejmenším zefektivňuje jejich argumentaci v řízeních. Realizované, získanými informacemi argumentačně podložené **právní kroky** pak nutí úřady se jimi řádně zabývat, což dále přispívá k vyšší **legitimitě rozhodnutí**. Vše uvedené má kromě **prodemokratického významu** především také výrazný **protikorupční efekt**.